

Uprkos neraskidivim istorijskim, duhovnim i kulturnim vezama, dobroj vojnoj saradnji i čvrstim političkim odnosima Rusije i Srbije, ekonomski odnosi dveju zemalja nisu na najvišem nivou. U ekskluzivnom intervjuu za „Sputnjik“ potpredsednik Vlade Srbije i ministar spoljnih poslova Ivica Dačić govori o predstojećim parlamentarnim izborima u Srbiji, o presudama Haškog tribunala, o pokušajima međunarodne zajednice da destabilizuje situaciju u našoj zemlji i regionu.

Dačić govori i o postizornoj klimi u Srbiji i povratku Šešelja na političku scenu zemlje, o tome da li priželjkuje predsedničku fotelju. Odgovorio je i na pitanje da li će naša zemlja ući u NATO i zašto „tvrdoglavo“ istrajavamo na putu ka Evropskoj uniji, čak i onda kada joj mnogi predviđaju kraj.

Kako ocenjujete vojnu saradnju Srbije sa Rusijom?

Imamo dobru vojnu saradnju sa RF, što se ne odnosi samo na vojno-tehničku saradnju, u smislu naoružanja i opreme, nego i na saradnju ministarstava odbrane i naših vojski. Tim povodom su potpisani i sporazumi između Rusije i Srbije u oblasti saradnje odbrane, ali i vojno-tehničke saradnje. Paralelno sa tim, odvija se i naša saradnja sa drugim državama i to veoma transparentno. Ona se odvija u sklopu naše politike vojne neutralnosti i to su čisti odnosi, nema tu nikakve tajne niti tajnovitosti.

Srbija je već predala spisak potrebnog naoružanja ruskoj strani. Šta u skorije vreme možemo očekivati da nam bude isporučeno?

Specijalna komisija za vojno-tehničku saradnju Srbije i Rusije sastaje se u aprilu u Beogradu i analiziraće sve činjenice... Prvo treba videti šta je od svega toga realno nabaviti. Taj spisak svih potreba koje mi imamo ne znači da će on biti u potpunosti ispunjen, jer mnogo toga zavisi od finansijske konstrukcije.

Ima li šanse da dobijemo S-300 ili, još bolje, S-400?

Ne možemo očekivati tako nešto ako nemamo para da to platimo. Verovatno danas imate u svetu države koje bi vam isporučile razne vrste naoružanja i tehnike, ali za to je neophodno videti da li postoje finansijska sredstva, i još je pitanje da li postoji potreba za tako nečim. Ali to

nije stvar nas kao političara, to je stvar te Komisije za vojno-tehničku saradnju, koja treba da vidi šta je od svega toga neophodno. To pre svega govorim zbog toga što je naša vojska dugi niz godina trpela sve posledice događaja na nivou bivše Jugoslavije — nije bilo sredstava, niti je bilo moguće obnavljati i znavljati te vojne potencijale i upravo zbog toga treba videti sad šta nam sve nedostaje.

Da li smo iskoristili šansu na ruskom tržištu koja se otvorila nakon povlačenja nekih turskih građevinskih firmi? Govorilo se i o bankarskim garancijama našim građevinarima, ali i pomoći države poljoprivrednicima... Stiće se utisak da tu nešto ne štima, da nedostaje koordinacija...

Mislim da nismo iskoristili sve pogodnosti koje nam pružaju dobri politički odnosi sa Rusijom. Pre svega mislim da ekonomski odnosi nisu na nivou političkih odnosa. Kada pogledate našu spoljno-trgovinsku razmenu, videćete da je ona prošle godine iznosila oko 2,2 milijarde evra, što je čak manje za 200-300 miliona nego 2014. Tako da sada imamo sledeću situaciju — dok nas s jedne strane Amerika i EU prozivaju da nismo uveli sankcije Rusiji, mi imamo manjak, imamo smanjenje spoljno-trgovinske razmene za razliku od tih zemalja koje su navodno uvele sankcije, a imaju povećanje spoljno-trgovinske razmene sa Rusijom. Generalno, nismo iskoristili ni pogodnosti onoga što je Milošević potpisao 2000. godine, a to je sistem slobodne trgovine. Podsetio bih da 99 odsto proizvoda može da se uvozi i izvozi bez carine, odnosno sa carinom od jedan posto. To je pogodnost koju retko koja zemlja ima u svetu.

Gde je zapelo?

Mislim da mi nismo dovoljno organizovani kao država i kao narod da sistemski priđemo svemu tome. Verovatno je neko vreme postojala i ta zabluda, naročito posle 5. oktobra 2000. godine, koja je značila da treba gledati na Zapad, a da je Istok neko nužno zlo. I neko vreme čak ni ministarstva odbrane Rusije i Srbije nisu sarađivala, što je nezamislivo, imajući u vidu i istoriju, ali i činjenicu da je veći deo našeg naoružanja upravo i poticao iz Sovjetskog Saveza, posle Drugog svetskog rata. Tako da nismo u dovoljnoj meri iskoristili te potencijale. Nismo iskoristili dovoljno ni u oblasti poljoprivrede, ni građevinarstva. Podsetiću da od ukupne spoljno-trgovinske razmene, o kojoj sam govorio, 70 i nešto odsto su energenti. Odnosno, od ove 2,2 milijarde evra više od dve trećine ili nešto malo manje od tri četvrtine su nafta i gas, kad je reč o našem uvozu. Hoću da kažem da smo mi u debelom minusu kad je reč o spoljno-trgovinskom odnosu sa RF i to je nešto na čemu mora organizovano da se radi. Mi smo zato napravili te razne podgrupe, odnosno komisije koje bi trebalo da se bave raznim temama namenski — znači, Komisija za vojno-tehničku saradnju, za poljoprivredu, turizam... Sad su počeli da se bave i podsticajem naših građevinskih firmi da nastupaju na ruskom tržištu.

Svojevremeno se govorilo o stvaranju novog „Geneksa“, odnosno firme koja bi otkupljivala od seljaka proizvode i plasirale ih u RF. Međutim, po tom pitanju ništa nije urađeno. Hoće li ta priča, ipak, zaživeti?

To je stara ideja, koja se temeljila na potrebi da se eventualno naš izvoz poljoprivrednih proizvoda na neki način koordinira... Postojala je čak i ideja da se napravi i jedno veliko skladište za naše proizvode, negde blizu Moskve, ali to, nažalost, nikad nije realizovano.

Očigledno je da nam nedostaje taj sistemski prilaz. Ja sam više puta govorio o tome da u odnosima sa našom braćom iz Rusije mi često izražavamo taj slovenski mentalitet, a to znači da su ti sastanci veoma srdačni, da se uvek završavaju lepim rečima, ali da se između tih sastanaka malo šta konkretno uradi. I onda sledeće godine kad se sretnemo, opet pričamo iste priče. Nadam se da će se to promeniti. Istina, sada nas očekuju izbori u Srbiji, ali ako sve bude u redu na tim izborima, očekujem da nastavimo taj posao na sledećim sastancima koje budemo imali. U oktobru će najverovatnije biti sastanak Mešovitog komiteta za ekonomsku saradnju u Rusiji. Rogozin (potpredsednik ruske Vlade) rekao mi je da planira da on bude održan u ruskom gradu Vladimiru. Očekuje se i poseta ruskog premijera Dmitrija Medvedeva Beogradu. Lavrov (ruski šef diplomatije) rekao mi je da je realnije da poseta premijera Medvedeva bude u ranu jesen, nego sada. Treba sačekati formiranje nove vlade posle izbora, ali o tome će se još svakako razgovarati.

Mogućnosti za saradnju, ipak, ima...

Slažem se apsolutno. I sami Rusi govore o tome da ima mogućnosti. I Rogozin je govorio o tome da ima mogućnosti da naše građevinske firme rade, da ima dosta mesta gde bi mogle da rade, da ima dosta i događaja koji se očekuju, kao što je Svetsko prvenstvo u fudbalu, gde je potrebna izgradnja određenih objekata. Problem je, takođe, i u našoj zemlji kada je reč o preduzećima. Ta preduzeća nisu više kao što su nekada bila. I sad kad se sastanem sa nekim ministrom spoljnih poslova u nekoj zemlji, on spominje neke firme iz prošlosti. A vi kada vidite šta je danas ostalo od tih firmi, shvatate da to više ne može da se izvede. Dakle, pitanje je naše organizovanosti i da li mi možemo da radimo tako ozbiljne poslove.

A šta je to što u ovom trenutku možemo da radimo?

Mislim da je poljoprivreda nešto što je realno, i gde možemo da napravimo veliki pomak. Već smo ostvarili značajan napredak u izvozu poljoprivrednih proizvoda. Međutim, za to je potrebna, kao što ste i vi malopre rekli, neka koordinacija i dodao bih, sistematičniji prilaz. Znači, ako već imamo poznatog kupca, država ili banke bi trebalo da pomognu u finansiranju proizvodnje za tako nešto. Jer očigledno je da mi sada imamo situaciju da nam neko kaže „možete da izvezete“, a da mi nemamo dovoljno količina da to uradimo. To je suština. I još dve stvari. Prva je prevoz i kako se naši proizvodi dopremaju do RF. U tom dopremanju često ima problema — bilo da je reč o ceni prevoza, bilo da je reč o eventualnom kašnjenju, pa kada su u pitanju poljoprivredni proizvodi, često se dešava da im prođe rok upotrebe. I druga stvar je — „zeleni koridor“, koji nam je Rusija sada ponudila.

Šta podrazumevate pod „zelenim koridorom“?

To bi značilo da za robu za koju se dogovorimo, a naročito iz oblasti poljoprivrede, postoje jednostavnije procedure kako bi se ceo proces izvoza tj. uvoza što pre završio. I to je dobar predlog. Ruska strana je poslala taj predlog još pre oko mesec dana, a Rogozin mi je rekao da oni još čekaju naš odgovor. Birokratija je uvek birokratija. I ruska birokratija je isto teška jer treba da prođu dani da od trenutka kad vam neko nešto kaže do realizacije. Isto tako je i u Srbiji.

Haški tribunal je u poslednjih nekoliko dana doneo dve značajne presude — jednu osuđujuću, a drugu oslobađajuću. Kako će se to odraziti na odnose u regionu?

Mislim da Haški tribunal nije ispunio svoj osnovni cilj, a cilj je bio kažnjavanje ratnih zločina u cilju pomirenja. Ako sagledate, već se nalazimo na kraju postojanja tog Haškog tribunala. I Lavrov je rekao da će Rusija, kao članica Saveta bezbednosti, i zvanično tražiti da Tribunal prestane sa radom. On nije ispunio tu osnovnu ulogu pomirenja. Nijedna njegova presuda, naročito te najznačajnije, nisu bile u funkciji međusobnih pomirenja. Naprotiv, one su samo rasplamsale određene nacionalističke strasti, koje i dalje očito postoje. Mi smo oduvek sumnjali u dobronamernost Haškog tribunala i po našem mišljenju njegova namena je bila ta da on dâ istorijski pečat politici koja je vođena prema Srbiji i srpskom narodu devedesetih godina prošlog veka. Njemu nisu bili važni dokazi, nego je bilo važno da se verifikuje nešto što je urađeno. Nemoguće je da kažete da Haradinaj ili Gotovina nisu krivi, a onda Karadžić dobije 40 godina. S druge strane, Šešelja drže 12 godina u zatvoru, zatim ga puštaju, a da pritom uopšte nisu obavestili Vladu Srbije. A nakon toga traže od nas da ga ponovo vratimo, da ga uhapsimo i izručimo da bi prisustvovao izricanju presude, koja je na kraju oslobađajuća. Takođe, od nas i dalje traže da izručimo troje radikala, a Šešelj je sada oslobođen. Sigurno se sada može očekivati da će se Tužilaštvo žaliti, i moguće je da Žalbena veće potpuno promeni tu odluku kako bi time još jednom izazvalo destabilizaciju. Hoću da kažem, ja ne verujem u dobronamernost Haškog tribunala i ne verujem da je ova odluka oko Šešelja motivisana željom da se dokaže da on stvarno nije kriv ili da se nešto njemu pomogne. Oni žele da se što više zakomplikuju odnosi u regionu i u samoj Srbiji. Mislim da je Haški tribunal odigrao veoma negativnu ulogu, nije odradio svoj posao brzo i što je najvažnije, nije odradio svoj posao nepristrasno.

Mnogi predviđaju da će SRS sada ponovo da ojača. Koliko će to promeniti političku scenu Srbije posle izbora?

Zato sam i rekao da se jedan deo međunarodne zajednice i dalje trudi da upravlja nekim političkim procesom u Srbiji, donoseći neke nerazumne odluke koje uopšte nisu koordinirane sa Srbijom... Sve ovo što se radi u Hagu ima za cilj da se odrazi na izborne rezultate u Srbiji. Možda će biti još nekih dodatnih šokova, jer ovu presudu Šešelju niko nije očekivao, pa ni sam Šešelj. Imam utisak da mu je čak i krivo. To je i javno rekao — da je mogao makar malo da bude osuđen. Ne mislim da će to izazvati velike promene u izbornom rezultatu, ali unosi konfuziju i destabilizuje političku scenu u Srbiji. Time se jačaju desne snage, time se jača politika koja je štetna za Srbiju. Jer, Šešelj možda nije kriv i drago mi je što je i Hag proglasio da nije kriv, ali je njegova politika loša po Srbiju. Neko bi sad mogao da kaže: „Eto, Hag nema ništa protiv te politike". Upravo to i govorim. Ta konfuzija mora da se raščisti. Ja Šešelju želim sve najbolje, ali on je štetan za Srbiju, njegova politika je štetna za Srbiju. To ste mogli da vidite juče i danas u njegovim izjavama koje ponovo vraćaju Srbiju 20 godina unazad.

Šta očekujete od predstojećih izbora? Ako ne budete pozvani u koaliciju, da li ste spremni za opoziciju?

Znate šta, nema tu šta da se sprema. Najvažnije nam je da na izborima osvojimo dobar rezultat, u smislu verifikacije onoga šta sam (u)radio. Za mene je najvažniji cilj da osvojimo veći broj

glasova nego što smo imali na prošlim izborima. Prošli put smo imali 13,5 odsto. Šta će biti posle izbora, naravno, ne zavisi samo od nas. Mi smo spremni da nastavimo našu koaliciju dalje sa SNS-om, jer smatram da smo dosta toga dobrog uradili u interesu Srbije, da smo napravili veliki napredak u odnosu na situaciju koja je bila pre 2012. godine i da je samim tim ta naša koalicija pokazala svoju istorijsku vrednost. Bez obzira na to šta ko pojedinačno misli o tome, ta koalicija je pokazala da može da radi u interesu zemlje i zato ne vidim nijedan razlog za njen prekid. Naravno, to ne zavisi samo od nas. Zavisi pre svega od rezultata izbora.

Iz poslednjih Vaših izjava dalo se naslutiti da postoji šansa da se kandidujete na predsedničkim izborima iduće godine. Da li će se to dogoditi i od čega to zapravo zavisi?

Mi smo druga stranka po snazi u Srbiji i logično je da imamo svog kandidata, a uvek smo ga i imali. Da li ću to biti ja ili neko drugi, o tome ćemo doneti odluku. Takođe, moguća je i druga situacija — ukoliko postoji potreba i dogovor sa nekim drugim strankama da imamo zajedničkog kandidata, mi smo spremni i na tu vrstu dogovora, i to nije sporno. Ali, zasad nismo razgovarali na tu temu.

Često se govori o neutralnosti Srbije. Može li nešto da nas poremeti na tom planu, s obzirom na pritiske koje trpimo?

Mislim da ne može, to je naš interes. A nema pritisaka. Da se razumemo, niko ne vrši pritisak na nas u smislu da mi budemo članica NATO-a. Postoji samo nerazumevanje svega toga. Oni koji su više okrenuti prema Zapadu smatraju da treba još više da sarađujemo sa NATO-om, a oni koji su više okrenuti ka Istoku smatraju da ne treba ni ovaj nivo saradnje sa NATO-om da postoji. Mi smo taj naš nivo saradnje utvrdili odavno, praktično još u vreme vlasti Tadića i Koštunice. Tada je rečeno šta Srbija hoće. To je izneo Vuk Jeremić na sastanku stalnog Saveta NATO-a, odnosno političkog komiteta NATO-a, i rečeno je jasno — mi ne želimo da budemo članica, ali želimo sve oblike saradnje koji imaju zemlje koje nisu članice. To znači Partnerstvo za mir, Individualni akcioni plan partnerstva, učešće u nekim zajedničkim vežbama itd. Dosad nismo imali bilo kakve razgovore na tu temu, niti bilo ko razgovara sa nama o tome da budemo članica NATO-a. S druge strane, i naš narod je protiv toga, tako da ne vidim da postoji bilo kakva potreba da menjamo bilo šta.

Hoće li Srbija imati kandidata za generalnog sekretara UN?

Takođe, i to je važno pitanje. Važno je razmotriti ga celovito, šta Srbija dobija, šta gubi i da li naš kandidat ima šansu da prođe. O tome će se razgovarati na najvišem nivou, između predsednika Vlade i predsednika Republike i o tome će Vlada doneti odluku. Zasad ta odluka nije doneta.

Zašto istrajavamo na putu ka EU, ako neke zemlje, poput Velike Britanije, razmišljaju o tome da iz Unije izađu?

Postoji velika razlika — te zemlje su finansijski moćnije od EU, u smislu nacionalnog dohotka i društvenog doprinosa. Na primer, Norveška i Švajcarska nemaju uopšte interes da budu

članice EU. Srbija, nažalost, ima. Ostavimo po strani sistem nekih političkih vrednosti za koje možemo da kažemo da su evropske vrednosti. Ako govorimo o ekonomskoj strani, svaka zemlja koja je članica EU daje EU svoj doprinos i uzima od nje onoliko koliko budzet EU daje. Naša zemlja bi dobijala. To znači da na primer Hrvatska ima devet milijardi evra bespovratno u narednih nekoliko godina za razvojne projekte. To je nešto što svi mi moramo da imamo u vidu, to je nešto što nam je potrebno. Drugo, mi tu geografski pripadamo. Srbija ne može da bude članica Evroazijske unije, jer geografski ne pripada tu, pa to politički niti bilo kako drugačije nije moguće. I sama Rusija to kaže. Tako da mi imamo opciju — ili da ne budemo uopšte članica EU ili da idemo ka EU. Mi nemamo čemu drugome da se priključimo.

Ali, mnogi analitičari u ovom trenutku Evropskoj uniji predviđaju kraj, Evropa se guši u problemima...

Ja nemam ništa protiv toga da izađemo iz EU kad vidimo da ona ne valja. Ali, pre toga da u nju uđemo. Slušao sam ja mnoge članice EU i njihove lidere koji nama drže predavanja u smislu šta ćete vi u EU, a oni su tamo. Ja sam im svima govorio: „Čekajte vi da mi prvo uđemo, pa ako nam se ne sviđa lako ćemo da izađemo“.

Šta bismo mi konkretno dobili ulaskom u EU?

Dobili bismo sigurno više od 10 milijardi evra, bespovratno u roku od 5-6 godina, za razvojne projekte. Ko će vam to danas dati?! Niko.

I, kad ćemo ući u EU?

E, to je sada drugo pitanje. EU je i politički projekat, zato što ima ta tzv. politička poglavlja kroz koja prolazite. Mi u tehničkom smislu očekujemo da bismo to mogli da završimo do 2020. godine. Kad ćemo postati članica, zavisi od političke odluke.